

Sp. zn.	2869/2020/VOP/PPO	Vážený pan
Č. j.	KVOP-52076/2021	C.
Datum	8. prosince 2021	starosta
		Obecní úřad B.

Vážený pane starosto,

dovolte, abych Vás z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mj. i výkon veřejného opatrovnictví, **seznámila se závěrečným stanoviskem, které jsem vydala ve věci podnětu paní A.** (dále také „opatrovankyně“). Závěrečné stanovisko vydávám podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.² Součástí stanoviska je i návrh opatření k nápravě.

Na úvod Vám chci poděkovat za dopis, který jste mi zaslal dne 30. září 2021 jako reakci na zprávu o šetření ze dne 1. září 2021. Ve zprávě jste vysvětlil, proč jste postupoval v záležitosti opatrovankyně tak, jak jsem popsala ve zprávě. **Závěrem jste mě informoval, že podáte žádost o vydání občanského průkazu pro opatrovankyni.** K podání žádosti došlo dne 23. listopadu 2021 a průkaz by měl být připraven k vyzvednutí přibližně do dvou týdnů.³ Pověřený zaměstnanec Kanceláře veřejného ochránce práv rozhovorem s Vámi a opatrovankyní zjistil, že po **vydání občanského průkazu budete mít průkaz u sebe, resp. bude uschován na obecním úřadu.** Jste připraven občanský průkaz předat opatrovankyni, když ho bude potřebovat.⁴ Uvedl jste, že jste se na uvedeném postupu s opatrovankyní dohodli. Důvodem tohoto postupu je obava, že by opatrovankyně mohla činit právní jednání, kterými by se poškodila a Vy byste je musel jako opatrovník řešit. Opatrovankyně je velmi ráda, že jste požádal o vydání občanského průkazu. Uvedla ale, že si přeje mít občanský průkaz u sebe.

Domnívám se, že opatrovankyně by měla mít občanský průkaz u sebe, a proto vydávám závěrečné stanovisko. Vycházím ze stejné právní úpravy, kterou jsem podrobně popsala v části C.1 zprávy o šetření (str. 5–6). Z důvodu délky ji nebudu opakovat a dovoluji si Vás na ni odkázat. Omezím se na konstatování, že hlavním smyslem institutu omezení svéprávnosti a ustanovení opatrovníka je ochránit člověka s postižením před předvídatelným rizikem, které mu hrozí z jeho právního jednání, včetně oblasti hospodaření s majetkem.

1 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o veřejném ochránci práv“).

2 Pokud úřad na výzvu podle odstavce 1 sdělí, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a ochránce tato opatření shledá dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. Jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo marném uplynutí lhůty sdělí písemně své závěrečné stanovisko úřadu a stěžovateli; součástí tohoto stanoviska je návrh opatření k nápravě.

3 Vycházím z informace, kterou pověřenému zaměstnanci Kanceláře veřejného ochránce práv poskytla paní A. telefonicky dne 24. listopadu 2021.

4 Přitom jste zmínil situace, které jsem uvedla na str. 5 zprávy o šetření (registrace čtenáře v knihovně, hosta v ubytovacím zařízení či půjčovně sportovních potřeb).

Z Vašeho dosavadního postupu a písemných a ústních vyjádření ale vyplývá, že smysl omezení svéprávnosti zcela takto nevnímáte. Opakovaně vyslovujete obavu, že budete muset zpětně řešit neplatné smlouvy, které opatrovankyně uzavře, resp. někdo z příbuzných zneužije její občanský průkaz. Rozumím tomu, že jako starosta nejste uvolněn z funkce a máte časově náročné civilní zaměstnání. Výkon veřejného opatrovnictví přitom vyžaduje značný časový prostor, kterého se Vám pravděpodobně nedostává.⁵ Mohu Vás ujistit, že vidina právních sporů nepřináší psychickou pohodu naprosté většině populace. Přesto se domnívám, že **Vaše obavy jsou ve světle zjištěných skutečností poněkud nepřiměřené.**

Ráda bych proto jako objektivní pozorovatelka shrnula **důležitá zjištění**. Podnětem opatrovankyně se zabývám od června 2020 (tedy rok a půl). Za tu dobu jsem nezaznamenala, že by opatrovankyně bez Vašeho vědomí a souhlasu uzavřela smlouvu na peněžitě plnění, kterou by se poškodila. Předpokládám, že byste mě o tomto kroku neprodleně informoval a doložil své obavy důkazy. Žádné takové kroky opatrovankyně neučinila ani v minulosti. Znovu připomínám, že nevýhodné smlouvy může opatrovankyně uzavřít i bez občanského průkazu.⁶ Vyslovil jste obavy, že by občanský průkaz mohl zneužít někdo z rodiny opatrovankyně. O této obavě jste se s opatrovankyní ani její rodinou otevřeně nebavil. Přitom jste ji jako opatrovník vedl k samostatnosti a uvědomění si hodnoty peněz a osobních dokladů, a to prostřednictvím služby sociální rehabilitace.⁷ V neposlední řadě připomínám, že opatrovankyni (za přítomnosti její matky) dvakrát měsíčně přidělujete peníze na hospodaření v částce podstatně převyšující rozsah stanovený opatrovnickým soudem.⁸ Je zřejmé, že v tomto ohledu máte v opatrovankyni a její matku velkou důvěru, proto Vaše obavy stran zneužití občanského průkazu postrádají přesvědčivost. **Svým přístupem vytváříte situaci, kdy si opatrovankyně musí držení a užívání vlastního občanského průkazu zasloužit, což nemá oporu v právu.** Na základě individuálního posouzení situace opatrovankyně (navíc s větším časovým odstupem) mám tudíž za to, že **neexistují legitimní důvody, proč by opatrovankyně neměla mít občanský průkaz u sebe podobně jako ostatní lidé (bez intelektového postižení).**

S ohledem na výše uvedené Vám v souladu s § 19 zákona o veřejném ochránci práv navrhuji, abyste uskutečnil následující opatření k nápravě:

- (1) bez zbytečného odkladu vyzvedl občanský průkaz poté, co Vás příslušný úřad informuje, že je průkaz připraven k převzetí,
- (2) bez zbytečného odkladu předal občanský průkaz opatrovankyni,
- (3) při předání srozumitelným způsobem informoval opatrovankyni, jaká má práva i povinnosti vyplývající se zákona o občanských průkazech,⁹

5 Připomínám, že zastupitelstvo obce může pověřit výkonem opatrovnictví jinou osobu v obci B., která bude mít prostor pro tuto náročnou činnost. K financování její činnosti může obec využít státní příspěvek. Přestože osobou pověřenou výkonem opatrovnictví byl ve Vaší obci tradičně starosta, nemusí tomu být vždy a za všech okolností. Dávám ke zvážení, zda by nebylo vhodné obrátit se na Bc. Olgu Forejtovou, metodičku veřejného opatrovnictví Krajského úřadu Pardubického kraje, s žádostí o konzultaci či metodickou podporu. Kontakty jsou zde <https://www.pardubickykraj.cz/metodika-verejne-opatrovnictvi/104663/kontakt>.

6 V této souvislosti opět odkazuji na zprávu o šetření.

7 Smlouva o poskytování služby byla ukončena v říjnu 2021 na přání opatrovankyně.

8 Dle rozsudku opatrovnického soudu z roku 2019 stěžovatelka není způsobilá samostatně právně jednat v žádných záležitostech s výjimkou běžných záležitostí každodenního života. Dle informací z místního šetření z října 2020 (potvrzených matkou stěžovatelky v listopadu 2021) předáváte opatrovankyni osobně dvě částky měsíčně: poprvé částku 7 000 Kč, podruhé zbývající částku cca 4 500 Kč.

9 Zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech.

- (4) při předání srozumitelným způsobem informoval opatrovankyni, kdy je vhodné mít občanský průkaz u sebe, kdy se s ním může či musí prokazovat, jak bránit jeho zneužití a jakou újmu by si zneužitím mohla přivodit.

Vážený pane starosto, žádám Vás, abyste mi podle § 20 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv sdělil, zda jste provedl navržená opatření k nápravě. Odpověď očekávám ve lhůtě 45 dnů od doručení stanoviska. O vydání stanoviska informuji také opatrovankyni. Pokud nepřijmete navržená opatření k nápravě nebo provedená opatření nebudu považovat za dostatečná, podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv vyrozumím Krajský úřad Pardubického kraje, případně mohu o svých zjištěních informovat veřejnost včetně sdělení jmen osob oprávněných jednat jménem veřejného opatrovníka.

S přátelským pozdravem

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)